

Sammlaren

Tidskrift för
svensk litteraturvetenskaplig forskning
Årgång 92 1971

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Göteborg: Lennart Breitholtz

Lund: Staffan Björck, Carl Fehrman

Stockholm: E. N. Tigerstedt, Örjan Lindberger

Umeå: Magnus von Platen

Uppsala: Gunnar Brandell, Thure Stenström

Redaktör: Docent Ulf Wittrock, Litteraturvetenskapliga institutionen, Villavägen 7,
752 36 Uppsala

Printed in Sweden by

Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB, Uppsala 1972

Övriga recensioner

Elizabeth Rawson: *The Spartan Tradition in European Thought*. Clarendon Press. Oxford 1969.

Att på mindre än 400, inte alltför stora sidor ge en framställning av vad som kallats »legenden om Sparta» i europeisk tankevärld, från antiken till våra dagar, är ingen lätt uppgift, och det vore obilligt att klandra miss Rawson för att hon inte riktigt gått i land härmed.

Detta innebär ej att boken inte skulle ha årskilliga förtjänster. Förf. är lärd och beläst, hemma på många områden, även i konsthistorien. Hon skriver klart och ledigt, i den lättsamma stil som bättre engelska akademiker behärska, angenämt fri från pedanteri och falskt djupsinne. Man fasar vid tanken på vad som skett, om förf. varit marxist eller existentiellist. Hon besitter dessutom både sunt förnuft och gott omdöme, vilket kommer henne väl till pass, till exempel i fråga om de svårlösta — eller olösliga — problemen om Spartas uppkomst och äldsta historia. Och att hon kryddar sin framställning med humor och ironi skall åtminstone denne recensent inte klandra.

Om läsaren trots allt detta likväl lägger ifrån sig boken med besvikelse, beror det framför allt på att förf. inte velat eller kunnat inse att i en översikt av denna art i och för sig pittoreska eller även intressanta detaljer måste undertryckas, för att de stora huvudlinjerna skola framstå så mycket klarare. Det är inte fallet här, med den påföljd att boken alltför mycket tenderar att bli en visserligen ofta roande kuriosakabinett. Förf. har med heroiskt mod och tålmod läst den ena dåliga boken efter den andra, och hon redogör samvetsgrant för dem, tills läsaren känner som gamle Franz Joseph att ingenting besparats honom. Det är denna oförmåga — eller ovillighet — att skilja mellan väsentligt och oväsentligt som är bokens skötesynd. Jag vill tillägga att detta inte beror på att förf. skulle övervärdera de mediocra alster hon refererar, men hon anser sig skyldig att göra det.

Följden har blivit en besynnerlig disproportion, som framför allt drabbat avsnittet om antiken. Det är egendomligt att Tyrtaios endast nämnes i förbigående och att Herodotos inte närmare behandlats, fastän båda höra till den spartanska legendens viktigaste källor. Allra be-

synnerligast är att Plutarchos fått inte fullt två sidor på sin lott, oaktat han framom andra är den store propagatorn av legenden om Sparta — något som förf. väl vet. Platon och Aristoteles ha däremot bestått med ett helt kapitel för sig, men det utgöres huvudsakligen av ett referat av Platons *Stat* och *Lagar* och Aristoteles' *Politik*.

Överhuvudtaget lider boken av för mycket referat och för litet analys; den rör sig på ytan och gör sällan försök att inordna de olika utslagen av »philolakonism» i ett större idé-sammanhang; den nedsjunker alltför ofta till en samling av *dicta probantia*. Förf. är uppenbarligen bäst hemma i 1700-talets och revolutionens Frankrike, vars litteratur och konst lämnat många bidrag till den spartanska legenden, medan hon däremot är föga förtrogen med medeltiden. Dock, *non omnia possumus omnes*.

Med dessa, icke oväsentliga reservationer kan miss Rawsons bok likväl anbefallas som en läsbar och läsvärd introduktion till historien om ett intressant tema i europeisk kultur.

E. N. Tigerstedt

Harry Levin: *The Myth of the Golden Age in the Renaissance*. Faber & Faber. London 1970.

Guldåldersmyten är ett hårt exploaterat ämne som behandlats av många forskare, så t.ex. A. O. Lovejoy och George Boas i deras studier över primitivismens historia och Paulus Svendsen i dennes Gullalderdröm och Udviklingstro. Det finns engelska, amerikanska, franska och tyska undersökningar i parti och minut, för att nämna blott ett exempel Walter Veits Studien zur Geschichte des Topos der Goldenen Zeit von der Antike bis zum 18. Jahrhundert (1961). Konsthistorikern E. H. Gombrich har bidragit med en studie över Renaissance and Golden Age, i Norm and Form Studies in the Art of Renaissance, London 1966. Även enskilda renässansförfattare har gjorts till föremål för specialstudier, av typ Ronsard and the Golden Age.

Harry Levin beträder alltså knappast någon terra incognita i sitt arbete, som väl närmast får betecknas som en översiktsstudie. Avsikten är att ge en personlig »interpretation» av guld-